

Stały Komitet Mediewistów Polskich
Wydział Filozoficzno-Historyczny Uniwersytetu Łódzkiego
Wydział Filologiczny UŁ
Wydział Prawa UŁ
Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne Miasta Łodzi
Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk.
Oddział w Łodzi

Mają zaszczyt zaprosić na :

POLSKA I EUROPA W ŚREDNIOWIECZU - PRZEMIANY STRUKTURALNE

Pod honorowym patronatem
Prezydenta Miasta Łodzi i Rektora Uniwersytetu
Łódzkiego

22 WRZEŚNIA 2008

OTWARCIE – godz. 10:00
Aula im. Prof. J. Zieleniewskiego w Gmachu Wydziału Zarządzania
UŁ, Łódź, ul. J. Matejki 22/26

Referaty plenarne

1. *Tadeusz Makjewicz, U źródeł średniowiecza ziem polskich*
2. *Teresa Michałowska, W kierunku semiotyzmu uniwersalnego: poezja - estetyka - filozofia*
3. *Tadeusz Nowak, Alicja Szymczakowa, Jaką była średniowieczna Łódź?*

Sesja popołudniowa – godz. 15:00-18:00
Instytut Historii UŁ, ul. A. Kamińskiego 27a

Człowiek wobec środowiska przyrodniczego –
moderatorzy: Jan Tyszkiewicz, Alicja Szymczakowa, s. 47
a/. Jan Tyszkiewicz, Człowiek średniowieczny jako element i moderator przyrody
b/. Anna Filbrandt-Czaja, Dawny krajobraz w I tys. n.e. - przyrodnicze metody ustaleń
c/. Urszula Sowina, Woda w społeczeństwie miejskim
d/. Teresa Wolińska, Zaopatrzenie Konstantynopola w wodę we wczesnym średniowieczu
e/. Grzegorz Myśliwski, Kupcy a przyroda w późnym średniowieczu. Naturalia - transport - podróże

Granice i przełomy w literaturze polskiego
średniowiecza – moderator: Mieczysław Mejor, s. 14
a/. Wacław Twardzik, Jak właściwie rozumieć niewłaściwie dotąd rozumiane ostatnie cztery zwrotki staropolskiej pieśni Maryja, czysta dziewice...
b/. Tomasz Miłg, Domniemany przełom. Styl i składnia Kazań świętokrzyskich wobec późniejszych polskich kazań
c/. Paweł Stępień, O polskiej literaturze pasyjnej XV i XVI w.
d/. Michał Rzepiela, Struktura narracji Kroniki Jana Długosza
e/. Agnieszka Maciąg, Łacińskie pieśni i listy miłosne w Polsce w XV w.

Zmagania teologii z naukami wyzwolonymi –
moderator: Elżbieta Jung, s. 204
a/. Elżbieta Jung, Robert Podkoński, Upadek czy rozkwit teologii? Wpływy nominalizmu na teologię późnego średniowiecza
b/. Mikołaj Olszewski, Dyskusja nad naukowym statusem teologii w 2. połowie XIII w.
c/. Janusz Pyda OP, Mikrokosmizm teologiczny św. Tomasza z Akwinu na tle średniowiecznych antropologii mikrokosmicznych
d/. Agnieszka Kijewska, Renesans karoliński: przełom i kontynuacja
e/. Artur Andrzejuk, Pojęcie pogranicza w historii filozofii
f/. Marta Szewczyk, Metafora wielkiego łańcucha bytów w mistyce angielskiej. Inspiracje neoplatonickie

Komunikacja społeczna w średniowiecznym mieście

– moderatorzy: Janusz Tandecki, Roman Czaja, Jerzy Piekalski, s. 22

- a/. Roman Czaja, *Słowo, znak i pismo w komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej miast pruskich*
- b/. Janusz Tandecki, *Rola pisarzy i kancelarii miejskich w komunikacji społecznej w średniowieczu*
- c/. Jerzy Piekalski, *Ulice średniowiecznego Wrocławia. Warunki komunikacji*
- d/. Paweł Jeziorski, *Rola miejsc egzekucji w komunikacji ze środowiskami marginesu społecznego na przykładzie miast Inflant i Rusi północno-zachodniej w średniowieczu i czasach nowożytnych*

Jak i kiedy Europa i Polska stały się chrześcijańskie? Od konwersji we wczesnym średniowieczu do chrystianizacji w średniowieczu pełnym i w czasach nowożytnych – moderator: Leszek Słupecki, s. 103 (Rady Wydziału)

- a/. Sławomir Moździoch, *Czy monarchia pierwszych Piastów była krajem chrześcijańskim? Spojrzenie archeologa*
- b/. Christian Lübke, *Das Christentum als Herausforderung gentilreligiöser Gesellschaften in östlichen Europa*
- c/. Stanisław Rosik, *Polskie misje do krajów pogańskich we wczesnym średniowieczu - komunikat*
- d/. Przemysław Kulesza, *Polityka chrystianizacyjna władców i możnych na terenie Danii i Polski w X w.*
- e/. Leszek Poniewozik, *Kształtowanie się sieci parafialnej w średniowiecznej Polsce - stan badań - komunikat*
- f/. Leszek P. Słupecki, *Powstawanie sieci parafialnej a kolonizacja na prawie niemieckim - komunikat*
- g/. Andrzej Radziwiński, *Relikty pogaństwa w średniowiecznym ustawodawstwie synodalnym i w rozporządzeniach biskupów w Prusach i Inflantach*
- h/. Krzysztof Bracha, *Uboże. Z katalogu imion rodzimych duchów i demonów w źródłach średniowiecznych*

„Powrót (do) rzeczy” – moderator: Przemysław

Urbańczyk, s. 203

- a/. Danuta Minta-Tworzowska, *Człowiek i rzecz w perspektywie archeologicznej*
- b/. Andrzej P. Kowalski, *Kulturoznawcza interpretacja materialnego statusu historycznych artefaktów*
- c/. Jacek Kowalewski, *Rzecz w ujęciu antropologii historycznej (podstawy koncepcyjne)*
- d/. Ewa Domańska, *Asamblaze*
- e/. Anna Zalewska, *Wymiary znaczenia (w) wiedzy na temat średniowiecza. Studium przypadku przez pryzmat semantyki uprzedmiotowionej*

Mechanizmy przemian, normy i wzorce kulturowe – referaty plenarne w bloku, moderatorzy: Jacek S. Matuszewski, Andrzej Janeczek, s. 23

1. Przemysław Wiszewski, *Historiografia jako twórca zmieniających się wizji polskiej przeszłości*
2. Przemysław Urbańczyk, *Wpływ postępu cywilizacyjnego (ze szczególnym uwzględnieniem technicznego) na wyniki badań na przykładzie archeologii*
3. Marek Cetwiński, *Wpływ metodologii na zmiany obrazu dziejowego*
4. Vratislav Vaniček, *Středověká modernizace jako koncept strukturální proměny pro středovýchodní Evropu (13. - 14. století)*
5. Michał Kopczyński, *Metodologiczne rozterki - Biologiczny standard życia: klucz do poznania przeszłości czy pogoń za chimera?*

WSPÓLNA KOLACJA - GODZ. 19:00

CENTRUM KONFERENCYJNE

ul. Kopcińskiego 16/18

23 WRZEŚNIA 2008

9:00-13:00 – Instytut Historii UŁ

Człowiek w społeczeństwie. Więzi grupowe i środowiskowe – moderator: Jan Wroniszewski, s. 47

- a/. Witold Brzeziński, *Koligacje małżeńskie oraz ich rola i znaczenie dla funkcjonowania i kariery rodziny szlacheckiej w późnym średniowieczu*
- b/. Sobiesław Szybkowski, *Szlacheckie elity urzędnicze we wspólnocie terytorialnej w późnym średniowieczu (na przykładzie ziem środkowopolskich)*
- c/. Andrzej Marzec, *Protekcja, pokrewieństwo, koleżeństwo i rywalizacja. Mechanizmy funkcjonowania elit politycznych w późnośredniowiecznej Polsce*
- d/. Marta Czyżak, *Wikariusze katedry gnieźnieńskiej jako grupa i ich wzajemne relacje w XV w.*
- e/. Piotr Oliński, *Relacje między jednostką a grupą w wielkich miastach pruskich w średniowieczu*
- f/. László Tapolcai, *Polanie – plemię, dynastia, państwo? Poloni i Polonia w źródłach zachodnich od końca X w. do połowy XI w.*

Język i tekst w kulturze średniowiecza – moderator: Marek Cybulski, s. 22

- a/. Krystyna Kleszczowa, *Echa wierzeń przedchrześcijańskich w słownictwie staropolskim*
- b/. Mateusz Przanowski OP, *Per sensibilia ad intelligibilia. Koncepcja metafory w dziełach św. Tomasa z Akwinu*
- c/. Marek Cybulski, *Co nam zostawiło średniowiecze w polskich obyczajach językowych*
- d/. Krystyna Krauze-Błachowicz, Monika Michałowska, *Warstwy i przenikanie się wpływów w filozofii języka w Krakowie w XV w.*
- e/. Andrzej Dąbrówka, *Zasięg adaptacji i wkładu własnego w obiegu literackim w Polsce średniowiecznej*

Historia sztuki – moderator: Zbigniew Bania, s. 203

- a/. Leszek Kajzer, *Początki architektury monumentalnej w Polsce Centralnej*
- b/. Adam Soćko, *Romańskie tradycje w gotyckiej architekturze państwa krzyżackiego*
- c/. Jacek Kowalski, *Z badań nad późnogotycką architekturą Wielkopolski*
- d/. Jarosław Jarzewicz, *Kaplica św. Jadwigi w Trzebnicy*
- e/. Robert Kunkeł, *Zmienność dekoracji wobec stałości struktury architektonicznej*
- f/. Marek Walczak, *Tendencja historyzująca w sztuce gotyckiej Małopolski*

Duchowieństwo a wierni – moderator: Anna Pobóg-Lenartowicz, s. 14

- a/. Ewa Wólkiewicz, *Keyn gutes bleibet unbelonet von gote dem hernn. Praktyki dewocyjne mieszczan śląskich w średniowieczu*
- b/. Krzysztof Kaczmarek, *Średniowieczna duchowość polskich dominikanów na przykładzie Wrocławia*
- c/. Przemysław Wiszewski, *Modele i formy religijności kobiecej*
- d/. Dariusz Karczewski, *Kto mógł przyczynić się do zbawienia wiernych? Spory o udzielanie sakramentów pomiędzy średniowiecznym klerem diecezjalnym a zakonnym na przykładzie polskich franciszkanów*
- e/. Anna Kowalska-Pietrzak, *Spory duchownych i świeckich w Polsce Centralnej, czyli między panem, wójtem i plebanem*
- f/. Renata Trawka, *Metropolici lwowscy obrządku łacińskiego wobec misji ewangelizacyjnej na Rusi w średniowieczu. Zarys problematyki*

Rozmaitości „archeologiczno – historyczno – literackie...” – moderator: Jan Szymczak, s. 23

- a/. Kazimierz Grązawski, *Recepcja wzorców kultury zachodnioeuropejskiej w państwie zakonu krzyżackiego w Prusach w świetle wybranych znalezisk archeologicznych (z badań miast i zamków)*
- b/. Jan Grzeszczak, *Tertius status Joachima z Fiore – wyłom w średniowiecznej wizji dziejów*
- c/. Leszek Wojciechowski, *Obraz świata w Liber de natura rerum Tomasa z Cantimpre (XIII w.)*
- d/. Maciej Kokoszko, *Dieta średniowiecznego Bizancjum. Krótka historia kandaulos.*

- e/. Mirosław Leszka, *Niepokoje społeczne w Konstantynopolu w świetle Kroniki Marcellina Komesa*
f/. Karol Kollinger, *Bolesław Chrobry jako nadawca listu do Bazylego II w 1018 r.*

Jednostka jako czynnik zmian – moderator: Stanisław Rosik, s. 204

- a/. Henryk Samsonowicz, *Zagajenie*
b/. Andrzej Pleszczyński, *Bolesław Chrobry – władca wobec wyzwań cywilizacyjnych?*
c/. Wojciech Mrozowicz, *Ego Henricus – o roli Henryka Brodatego w przemianach społeczno-gospodarczych na Śląsku*
d/. Dagmara Adamska, *Margrabia Prokop starostą na Śląsku? O problemach badania człowieka z przeszłości w późnośredniowiecznych źródłach*
e/. Wioletta Zawitkowska, *Biskup Zbigniew Oleśnicki i kanclerz Jan Tazska Koniczowski - wielkie osobowości i ich rola polityczna w Polsce I połowy XV wieku*
f/. Marcin Stabrowski, *O perspektywie personalistycznej w historii kultury*

Od godziny 15:00 – wycieczki po Łodzi i regionie

24 WRZEŚNIA 2008

9:00-13:00 – Instytut Historii UŁ

Człowiek w sztuce średniowiecznej. Od prywatności do funkcji społecznej – moderatorzy: Ewa Marxen-Wolska, Jowita Jagła, Krzysztof Cichoń, s. 203

- a/. Jacek Dębicki, *Filozofia i sztuka: Jan z Głogowa i Wit Stwosz. Rozważania o wpływie krakowskiego naturalizmu późnoscholastycznego na sztukę Wita Stwosza*
b/. Jowita Jagła, Krzysztof Cichoń, *Od mikrokosmosu do res cogitans. Ikonaografia melothiesji w sztuce średniowiecznej i renesansowej*
c/. Monika Ożóg, *Przemiany w strukturze kościoła zakonu żebraczego na przykładzie lubelskiej świątyni dominikanów*
d/. Przemysław Mrozowski, *Z problematyki obrazowania człowieka w kulturze średniowiecza*
e/. Andrzej Wolański, *Minnesang piastowskich książąt wrocławskich - mit czy rzeczywistość?*

Jedna czy wiele filozofii średniowiecznych? – moderator: Agnieszka Kijewska, s. 22

- a/. Krzysztof Ożóg, *Uniwersytet Krakowski: przykład późnośredniowiecznego ekfektizmu*
b/. Małgorzata Frankowska-Terlecka, *Dwunastowieczna unia filozofii z poezją – tryumf i upadek*
c/. Marek Gensler, *Przykry obowiązek czy świetny pretekst? Komentarze do Arystotelesa jako sposób prezentacji poglądów filozoficznych w XIII i XIV wieku*
d/. Stanisław Bafia, *Wilhelm Ockham i jego filozofie polityczne*
e/. Zdzisław Kukiewicz, *Przemiana awerroizmu od średniowiecza do renesansu*

Grupy zawodowe i przepływy międzygrupowe w miastach – moderatorzy: Zdzisław Noga, Tadeusz Grabarczyk, s. 14

- a/. Mateusz Goliński, *Grupy zawodowe i przepływy międzygrupowe na Śląsku*
b/. Krzysztof Mikulski, *Grupy zawodowe i przepływy międzygrupowe w wielkich miastach pruskich i wielkopolskich*
c/. Zdzisław Noga, *Grupy zawodowe i przepływy międzygrupowe w miastach województwa krakowskiego*
d/. Ryszard Szczygieł, *Grupy zawodowe i przepływy międzygrupowe w miastach województwa sandomierskiego i Rusi Czerwonej*
e/. Tadeusz Grabarczyk, *Żołnierze zaciężni - konglomerat zawodowy i międzynarodowy*

Mobilność społeczna – moderator: Tomasz Jurek, s. 103 (Rady Wydziału)

- a/. Jürgen Heyde, *Grupy etniczne i społeczne w Polsce i ruch między nimi*
b/. Andrzej Janeczek, *Migracje szlachty polskiej na Rusi - w poszukiwaniu awansu społecznego i majątkowego*
c/. Stanisław Sroka, *Studia mieszczan z Bardzowa na Uniwersytecie Krakowskim jako droga karier i awansu*
d/. Adam Szweda, *Służba w dyplomacji królewskiej - droga awansu społecznego?*
e/. Marek Derwich, *Klasztor a mobilność społeczna w Polsce średniowiecznej*

Obiekty badań – moderatorzy: Leszek Kajzer, Hanna Kočka-Krentz, s. 204

- a/. Wojciech Chudziak, *Miejsca kultowe na wczesnośredniowiecznym Pomorzu*
- b/. Artur Dębski, *Kontrowersje wokół polskich pieczęci ołowianych - znaki własnościowe czy źródło do dziejów kancelarii Piastów*
- c/. Anna Marciniak-Kajzer, *Kultura materialna średniowiecznego dworu rycerskiego w optyce archeologa*
- d/. Artur Różański, *Problematyka badań nad jednoprzestrzennymi kościołami romańskimi w Wielkopolsce*
- e/. Krzysztof Wachowski, *Blisko i daleko od morza, czyli z badań kultury materialnej miast hanzeatyckich*

Czy historyk stwarza źródło historyczne?

moderator: Przemysław Wiszewski, s. 47

- a/. Stefan Kwiatkowski, *Mediewistyka jako „nauka normalna” a wzory interpretacji źródeł*
- b/. Tomasz Wiślicz, *Analiza źródłowa jako lektura kłusownicza*
- c/. Wojciech Mischke, *Prolegomena krytyki źródła ikonograficznego*
- d/. Lesław Spychała, *Legenda dynastyczna Arpadów. Między pulpitem średniowiecznego skryby a „warsztatem” współczesnego badacza*
- e/. Stanisław Rosik, *Wokół tłumaczeń Kroniki Thietmara z Merseburga (komunikat)*
- f/. Monika Siama, *„Od słowa do mitu”, czyli o niezwyklej karierze pewnego XII-wiecznego motywu (Chretien de Troyes Perceval czyli opowieść o Graalu)*
- g/. Edward Skibiński, *Słowiańskie dzieje bajeczne i schematy Dumezila. Próba analizy źródłoznawczej*

Władza królewska w Polsce późnego średniowiecza: między nowymi wyzwaniem a powstawaniem państwa stanowego – moderator: Sławomir Gawlas, s. 23

- a/. Sławomir Gawlas, *Dziedziczność i elekcyjność tronu polskiego: konsekwencje ustrojowe*
- b/. Roman Sobotką, *Zakres uprawnień władzy królewskiej w ideologii monarchicznej i świadomości poddanych i ich odbicie w przywilejach, statutach i laudach*
- c/. Piotr Węcowski, *Ideologia monarchiczna Kazimierza Jagiellończyka*
- d/. Jacek S. Matuszewski, *Zastawy królewszczyzn w służbie władzy i elity politycznej*
- e/. Jan Szymczak, *Wpływ postępu technicznego na koszty wojny i możliwości polityki królewskiej*

Sekcja młodych – moderator: Krzysztof Latocha, s. 12

- a/. Anna Obara, *Gospodarka a polityka. Decyzje Władysława Łokietka w sprawach gospodarki na pograniczu wschodnim*
- b/. Andrzej Kompa, *Zbieżność losów a zbieżność narracji. Kilka uwag o strukturze Chronografii Teofanosa*
- c/. Zofia Brzozowska, *Wyobrażenia na temat serafinów i cherubinów w traktacie O hierarchii niebiańskiej Pseudo-Dionizego Areopagity i ich reminiscencje w tradycji ikonograficznej chrześcijaństwa wschodniego*
- d/. Sebastian Adamkiewicz, *Średniowieczne inspiracje prawno-ustrojowe w pierwszym bezkrólewiu po śmierci Zygmunta Augusta*
- e/. Jarosław Pietrzak, *Rykša - córka Władysława Wygnańca, cesarzowa Hiszpanii*
- f/. Piotr Kręzel, *Wizerunek cara Piotra w źródłach hagiograficznych, hymnograficznych i apokryficznych prowincji bułgarskiej*
- g/. Tomasz Pałgan, *Pierwsze podróże Portugalczyków do Afryki i kontakty z miejscową ludnością w XV w.*

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Biuro Kongresowe

Instytut Historii UŁ, ul. Kamińskiego 27a, p. 17
tel. 042 635 61 83

Noclegi:

Centrum Szkoleniowo-Konferencyjne Uniwersytetu Łódzkiego, ul.
Kopcińskiego 16/18, tel. 042 635 54 90, 042 635 54 60

Dom Studencki II, ul. Lumumby 16/18, tel. 042 665 54 45

Posiłki: Centrum Szkoleniowo-Konferencyjne Uniwersytetu Łódzkiego,
ul. Kopcińskiego 16/18, tel. 042 635 49 55

Śniadania – godz. 8:00

Obiady – godz. 13:30

Kolacje – godz. 19:00 (z wyjątkiem 24.09 – godz.18:00)

Dyskusja panelowa: godz. 14:30 – 16:00

Kondycja polskiej mediewistyki, s. 103 (Rady Wydziału)

moderator: Wojciech Iwańczak

uczestnicy:

*Piotr Bering - filologia klasyczna; Andrzej Buko - archeologia; Agnieszka Kijewska
- filozofia; Henryk Samsonowicz - historia, Piotr Skubiszewski - historia sztuki,
Elżbieta Witkowska-Zaremba - muzykologia; Wiesław Wydra - filologia polska*

ZAMKNIĘCIE - godz. 16:00-16:30